

det end at lade Statsrådet eller Kirkerådet drive med Strømmen. I alt Fald tør jeg haabe, at det ikke vil være ham ukjært ogsaa at høre en Stemme, der gaar i anden Retning. Denne Stemme er heller ikke enestaaende, omendstjændt der ikke kan vise sig Tilslutning til den gennem Stemmegivning.

Den høitærede Kirkeminister — og dette vil jeg bede holdt fast — har gjentagne Gange med stort Eftertryk erklæret, at „denne Sag var reent kirkelig“, at „den angaar et reent kirkeligt Anliggende“, og det er formodentlig af et Hensyn hertil, at han har erklæret, at det „ikke var i sin Orden, naar Rigsdagen her traadte frem i Form af Synode, som lovgivende i et reent kirkeligt Anliggende“. Det er hans Ord, som de findes i Folkethingstidenden for 1861, Side 4333. I disse Forhandlinger i det andet Thing, som danne det egentlige Udgangspunkt for den hele paafulgte administrative Behandling af Sagen, udtalte den høitærede Minister sig saaledes (S. 4335): „Jeg vil sætte den hele Sag i Bevægelse og høre de geistlige Myndigheder om den. Jeg vil dernæst overveje alle de Grunde, som her ere anførte i denne Sal, saavel som dem, der fra en anden Side maatte gøre sig gjældende, og derefter søge ærligt og samvittighedsfuldt at træffe de Bestemmelser, som jeg troer virkelig vilde være i Kirkens og Menighedernes Lær.“

Det første Spørgsmaal er altsaa: hvorledes er denne Sag, denne reent kirkelige Sag, „sat i Bevægelse“? Ja, de geistlige Myndigheder ere blevne „hørte“, men ikke om Sagen selv. Der er forelagt de geistlige Myndigheder et fuldfærdigt Lovudkast, ganske det samme, der nu foreligger. Dette er blevet meddeelt Biskopperne, men alene med det Spørgsmaal: om dette Lovudkast helst ønskedes at skulle udførelse ad Anordningsveien eller i Lovsform. Altsaa — Kirkens øverste Tilsynsmænd ere blevne spurgt om det, hvorom det forekommer mig, at den høitærede Minister alene maatte have det tilsvarende og afgjørende Svar; men de ere ikke blevne spurgt om det, hvorom det atter forekommer mig, at den høitærede Minister maatte ønske og kunde trænge til en mere grundig, dybtgaaende og fleersidig

Drøftelse, end den man er berettiget til at vente af en mundtlig Forhandling i Rigsdagens Thing. De kirkelige Tilsynsmænd have imidlertid naturligtvis forudsat, at det maatte være Ministerens Ønske at høre dem ikke blot om dette formelle Spørgsmaal, men ogsaa om selve Lovudkastet, at han maatte ønske at erfare, hvilke Forslag de havde at gøre til Forandring i den ene eller den anden Henseende. De have altsaa, uden at være spurgt, indladt sig ogsaa paa Realiteten af Sagen med stor Alvor og Grundighed, og saaledes, stjændt de ikke ere blevne „hørte“, har man dog faaet dem at høre.

Det er nu disse, fra samtlige Biskopper foreliggende Betænkninger, om hvilke den høitærede Minister yttre, at de staae lige imod den Strøm, der gaar igennem Rigsdagen, at der her er „to Strømninger, som gaar imod hinanden, gaar i modsatte Retninger“. (Lands-thingstidenden Sp. 697.) Jeg tør mene, at det er under en meget skjæv Synsvinkel, den høitærede Minister har betragtet disse Betænkninger. Jeg holder mig fuldt overbevist om, at dersom disse Betænkningers Indhold var bekjendt, vilde de finde Gjenklang hos mangfoldige af Rigsdagens Medlemmer, og at disse mulig vilde ved dem komme til at see Afstilling i disse Forhold i et andet Lys end det, hvori de nu staae for dem. Det er mit Ønske og mit Haab, at disse Betænkninger maae blive offentliggjorte. Det forekommer mig, at Biskopperne skulde sig selv og deres Embede en saadan Offentliggørelse; de vilde afgive vigtige og værdifulde Afstikker i vor allernyeste Kirkehistorie. Hvad særlig den høitærede Ministers Stilling overfor disse Betænkninger angaar, kan jeg heller ikke paa nogen Maade indrømme, at de skulde gaar ham imod; de komme ham imøde paa en ganske øiensynlig Maade. De gaar først og fornemmelig ud derpaa: at Lovslov og Lovbud ikke er den rette og passende Form i kirkelige Forhold, men at Undtagelsestilfælde som de, der ville indtræde som Følge af Sognebaandsløsningsloven, maae kunne ordnes ved mindelig Overenskomst, og at Kirken i alt Fald har Biskopper og Provster, til hvis Overenskomst man kan tre, og ved hvis Overenskomst foresaldende Spørgsmaal